

ارزیابی عملکرد برخی مواد قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر

عنوان گزارش: نظرات تکمیلی و جایگزین کمیسیون های تخصصی در خصوص ارزیابی عملکرد برخی مواد قانون رفع موانع تولید

رقابت پذیر

انتشار: امور کمیسیون های تخصصی اتاق ایران

شماره گزارش: ۱۹۰۰۳۴

زمستان ۱۴۰۰

فهرست

۳	کمیسیون بازار پول و سرمایه
۱۵	کمیسیون توسعه صادرات غیرنفتی
۱۷	کمیسیون حقوقی و حمایت های قضایی

اولویت	راهکار پیشنهادی (روش حل مسئله)	نمونه شرکتی	مصادیق	طرح مسئله	ردیف
	<p>با عنایت به اینکه در اقاله ملک، واحد تولیدی با پرداخت اصل سود و تسهیلات به همراه وجه التزام از سوی مالک قبلی یا تولیدکننده به ایشان بازگردانده می‌شود، لذا ضرورت دارد که موضوع اقاله به دستورالعمل نحوه واگذاری اموال مازاد موسسات اعتباری بازگردانده شود تا از این طریق مالکان بتوانند ملک یا واحد تولیدی خود را تصاحب نمایند.</p> <p>پیشنهاد: لازم است که اکیداً قید گردد که سود و خسارت تأخیر تأدیه بایستی طبق نرخ‌های مصوب شورای پول و اعتبار محاسبه گردد.</p> <p>توضیحات: (اساساً در بیشتر موارد که وثائق تملیک شده است، اگر محاسبات با نرخ‌های قانونی و مصوب شورای پول و اعتبار صورت می‌گرفت، کار به تملیک وثیقه کشیده نمی‌شد)</p>	<p>شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی استانهای کرمان، تهران، خراسان رضوی و سمنان</p>	<p>براساس ماده (۱۱) دستورالعمل نحوه واگذاری اموال مازاد موسسات اعتباری، در صورتی که مال مازاد از جمله وثایق تملیکی باشد، موسسه اعتباری موظف است نحوه و زمان مزایده را حداقل ده روز قبل از مزایده، به اطلاع مالک قبلی آن برساند. در صورتی که مالک قبلی، قبل از بازگشایی پاکت‌های مزایده، کتبا اعلام آمادگی نماید، موسسه اعتباری موظف است مال مازاد را به مالک قبلی آن واگذار نماید. مبلغ قابل دریافت بابت واگذاری اموال مازاد به مالک قبلی که باید نقداً پرداخت گردد، معادل با اصل، سود و وجه التزام تأخیر تأدیه دین تا تاریخ واگذاری مال مازاد به علاوه سایر هزینه‌هایی است که موسسه اعتباری در اجرای وثیقه، تملک مال، نگهداری و مزایده آن متحمل شده است، می‌باشد.</p> <p>براساس ماده (۸) آیین‌نامه نحوه واگذاری دارایی‌های غیر ضرور و اماکن رفاهی بانک‌ها مصوب ۱۳۸۶/۱۰/۳۰ بانک‌ها موظفند، در صورت درخواست کتبی مشتری پس از سررسید بازپرداخت اقساط، وثایق را از طریق مزایده به فروش گذاشته و پس از کسر مطالبات خود، مازاد احتمالی را به مشتری مسترد نمایند. بانک از تاریخ درخواست مشتری حق دریافت جریمه و سود اضافی را نخواهد داشت.</p> <p>طبق تبصره (۲) ماده (۸) مذکور، چنانچه قبل از فروش وثایق، مشتری کل مطالبات بانک شامل اصل، سود و جرایم</p>	<p>حذف اقاله از دستورالعمل نحوه واگذاری اموال مازاد موسسات اعتباری:</p> <p>براساس بخشنامه بانک مرکزی به شماره ۰۰/۷۲۰۲۶ مورخ ۱۴۰۰/۳/۱۰، ماده (۱۱) دستورالعمل نحوه واگذاری اموال مازاد موسسات اعتباری (موضوع اقاله) در جلسه ۱۳۱۴ شورای پول و اعتبار حذف گردیده و هیئت وزیران نیز در بند (۲) مصوبه شماره ۱۵۰۹۳۷/ت/۵۸۰۹ مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۱۹، آیین‌نامه نحوه واگذاری دارایی‌های غیرضرور و اماکن رفاهی بانکها را لغو نموده است. با حذف ماده (۱۱) و آیین‌نامه مذکور، عملاً موضوع اقاله منتفی شده و اموال تملیکی بانکها می‌بایست از طریق قوانین عمومی دیگر اعم از مزایده و غیره واگذار گردد. مالک قبلی نیز باید همانند دیگر اشخاص در مزایده شرکت نماید و دیگر دارای اولویت نمی‌باشد. نظر به اینکه در استانهای مختلف، املاک یا واحدهای تولیدی بسیاری به تملک بانکها درآمده است و صاحبان املاک و واحدهای تولیدی راغب هستند که با توجه به فعالیت در حوزه تخصصی، واحد مختص خود را مجدداً به تملک خویش درآورند، لذا حذف ماده (۱۱)، فرصت تصاحب مجدد ملک یا واحد تولیدی را برای مالکان از بین برده است.</p>	<p>1</p>

اولویت	راهکار پیشنهادی (روش حل مسئله)	نمونه شرکتی	مصادیق	طرح مسئله	ردیف
			<p>مترتبه را تأمین نماید، بانک موظف به فک و اعاده وثیقه خواهد بود (اقاله)، در این صورت بانک حق هیچگونه تقسیط یا بخشودگی جرایم را نخواهد داشت.</p>		
	<p>پیشنهاد می‌گردد که اصلاح دستورالعمل اجرایی نحوه امهال مطالبات موسسات اعتباری با تمرکز بر عدم دریافت سود مرکب در دستور کار قرار گیرد.</p> <p>پیشنهاد: در دستورالعمل اجرایی کاملاً مشخص گردد که سود دوره بازپرداخت، فقط به اصل بدهی تعلق می‌گیرد. و مانده بدهی بابت خسارت تأخیر تأدیه بدون سود تقسیط می‌شود.</p> <p>توضیحات: (زیرا حسب نظر شورای نگهبان اصل بدهی شامل سرمایه و سود دوران مشارکت در عقود مشارکتی و مبلغ اقساط در عقود مبادله‌ای می‌باشد. در ضمن سود فقط به عقود مصرح در قانون عملیات بانکی بدون ربا تعلق می‌گیرد. در غیر اینصورت عقد ربوی بوده و طرفین مستحق ۲ تا ۴ سال زندان و ۷۴ ضربه شلاق خواهند بود. در نتیجه بانک مرکزی در دستورالعمل مذکور مشارکت مدنی کاهنده را تعریف کرده است. در صورت عقد قرارداد مشارکت مدنی کاهنده، بانک معادل طلب خود در بنگاه بدهکار شریک شده و شرط می‌کند که در فواصل زمانی معین بخشی از سهم‌الشرکه و سود حاصل در این بازه زمانی را دریافت کند. محاسبه سود مشارکت قطعاً بعد از هریک از بازه‌های زمانی (فاصله اقساط) تعیین صورت باید بگیرد)</p>	<p>شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی استان‌های کرمان، خراسان شمالی و سمنان</p>	<p>دستورالعمل اجرایی نحوه امهال مطالبات موسسات اعتباری</p>	<p>دریافت سود مرکب براساس دستورالعمل اجرایی نحوه امهال مطالبات موسسات اعتباری:</p> <p>یکی از وظایف بانک‌ها مطابق بند (۹) ماده (۲) قانون عملیات بانکی بدون ربا، اعطای وام و اعتبار بدون ربا است و بانک‌ها نمی‌توانند مبادرت به معاملات ربوی کنند. از طرفی دیگر دریافت زیاده بر دین در ازای اعطای مهلت، مغایر با شرع است و نمی‌توان با امهال تسهیلات، سود پول دوران مهلت را مطالبه کرد. به همین جهت نحوه اعطای مهلت به بدهکار برای بازپرداخت بدهی، یکی از موضوعات مهم نظام بانکی است.</p> <p>در دهه‌های اخیر در قوانین متعددی نظیر قوانین بودجه سنواتی و همچنین ماده (۲۳) قانون رفع موانع تولید، درخصوص نحوه امهال تسهیلات اعطا شده، مقرراتی وضع شده است تا در شرایط بحران از تسهیلات گیرندگان آسیب دیده حمایت شود. بنابراین تغییر ماهیت امهال بدون توجه به فلسفه آن می‌تواند مانع جدیدی برای کسب و کارها و واحدهای تولیدی ایجاد کند.</p> <p>شورای پول و اعتبار در سال ۱۳۹۸ "دستورالعمل اجرایی نحوه امهال مطالبات موسسات اعتباری را</p>	۲

اولویت	راهکار پیشنهادی (روش حل مسئله)	نمونه شرکتی	مصادیق	طرح مسئله	ردیف
				<p>تصویب و در سال ۱۳۹۹ بعد از انجام یکسری تغییرات، به شبکه بانکی کشور ابلاغ نمود. علی‌رغم اینکه بر اساس اعلام بانک مرکزی، دستورالعمل مذکور پس از بررسی در شورای فقهی بانک مرکزی تصویب شده، اما اینگونه به نظر می‌رسد که «اثر» مواد مربوط به امهال در این دستورالعمل، با قوانین منع دریافت سود مرکب (موضوع بند (و) تبصره (۱۶) قانون بودجه سال ۱۳۹۷ و قانون تسهیل تسویه بدهی بدهکاران شبکه بانکی کشور) و همچنین با قوانین ناظر بر ممنوعیت معاملات ربوی خصوصاً بند (۹) ماده (۲) قانون عملیات بانکی بدون ربا مغایرت دارد؛ چراکه براساس مفاد این دستورالعمل، اگر امهال مطالبات از طریق انعقاد قرارداد جدید صورت گیرد، مبلغ این قرارداد متشکل از «اصل و سود قرارداد سابق» به انضمام سود جدید است.</p>	
	<p>با استناد به ماده (۲۱) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر، تسریع در راه‌اندازی حساب ویژه تولید برای تامین سرمایه در گردش واحدهای تولیدی در دستور کار قرار گیرد.</p> <p>- به منظور بهینه‌سازی اعطای تسهیلات به بنگاه‌ها، دستورالعمل ماده مذکور با تمرکز بر محورهای ذیل اصلاح شود:</p> <p>۱- محور اول: طراحی نظام انگیزشی</p> <p>الف. ایجاد انگیزه برای بانکها</p>		<p>طبق ماده (۲۱) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور، بانک مرکزی موظف است به منظور تامین سرمایه در گردش پایدار برای واحدهای صنعتی، معدنی، کشاورزی، حمل و نقل، صنوف تولیدی، بنگاههای دانش بنیان و شرکتهای صادراتی در حال کار، حداکثر ظرف مدت سه ماه از تاریخ ابلاغ این قانون، دستورالعمل اجرائی افتتاح حساب ویژه تامین سرمایه در گردش را با شرایط و الزامات زیر تدوین و به شبکه بانکی کشور ابلاغ نماید:</p>	<p>عدم تامین سرمایه در گردش بنگاههای اقتصادی از شبکه بانکی:</p> <p>یکی از چالش‌های اساسی بنگاههای تولیدی در کشور که در پایش‌های مختلف از صاحبان کسب و کار بدان اشاره شده، عدم دسترسی کافی این واحدها به تسهیلات سرمایه در گردش است. با عنایت به اینکه بانکها مهمترین نهاد تامین سرمایه در گردش در اقتصاد کشور تلقی می‌گردند، لذا ماده (۲۱) قانون رفع موانع تولید (م صوب ۱۳۹۴)، بانکها را ملزم به افتتاح حساب</p>	۳

اولویت	راهکار پیشنهادی (روش حل مسئله)	نمونه شرکتی	مصادیق	طرح مسئله	ردیف
	<p>-انگیزه‌دهی به بانکها برای اعطای تسهیلات از طریق اعطای پایه پولی (خط اعتباری) به صورت فعالانه و هدفمند به بانکهای درگیر، متناظر با میزان تسهیلات اعطایی حساب ویژه</p> <p>-انگیزه‌دهی به بانکها برای افتتاح حساب ویژه به واسطه کاهش نسبت سپرده قانونی منابع حساب ویژه بنگاهها</p> <p>ب. ایجاد انگیزه برای بنگاهها</p> <p>با عنایت به اینکه شفافیت مخارج و درآمدها در چارچوب حساب ویژه منجر به ایجاد انگیزه منفی در بنگاهها می‌شود، لذا به طرق ذیل می‌توان به شکل‌گیری انگیزه کافی در آنها برای افتتاح حساب ویژه تولید کمک نمود:</p> <p>-دریافت تسهیلات سریع و احتمالاً ارزان‌تر به واسطه کاهش نسبت سپرده قانونی حساب‌های ویژه</p> <p>-الزام واریز تمام پرداختی‌های دولت (از محل خزانه) به حساب ویژه بنگاه‌های طرف حساب دولت</p> <p>۲-محور دوم: طراحی سامانه جامع حساب ویژه سرمایه در گردش</p> <p>در این سامانه، حساب ویژه یکتا به بنگاه متقاضی تخصیص داده می‌شود و بنگاه برای دستور پرداخت باید شناسه اقتصادی واحد فروشنده مواد اولیه و نهاده‌ها را در سامانه ثبت نماید. این سامانه زنجیره هر بنگاه را شفاف و مشخص ساخته و احتمال انحراف منابع اختصاص یافته به سرمایه در گردش</p>		<p>الف - هر واحد تنها می‌تواند یک «حساب ویژه» در شبکه بانکی کشور داشته باشد. تمام یا بخشی از عواید حاصل از فروش واحد به این حساب واریز می‌شود و موجودی آن صرفاً برای پرداخت های قانونی و خرید نهاده های مورد نیاز واحد قابل استفاده است. افتتاح «حساب ویژه» برای هر واحد، مانع از داشتن انواع دیگر حسابهای بانکی توسط آن واحد نیست.</p> <p>ب - بانک موظف است حسب درخواست صاحب حساب، وجوه مورد نیاز برای خرید نهاده‌های مورد نیاز تولید یا پرداخت های قانونی مرتبط با تولید یا صادرات را از محل موجودی حساب ویژه واحد پرداخت نموده، در صورت عدم تکافوی موجودی حساب ویژه واحد، به میزان کسری حساب و حداکثر تا سقف اعتبار حساب ویژه واحد، حساب مزبور را بدهکار نماید.</p> <p>تسهیلاتی که از این طریق در اختیار واحدها قرار می‌گیرد، از نوع حد اعتباری و در قالب اعتبار در حساب جاری بوده و متناسب با مبالغ بازپرداخت شده، قابل تکرار می‌باشد. این تسهیلات صرفاً در چهارچوب عقود مصرح در فصل سوم قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) و آیین نامه های آن قابل پرداخت است. بازپرداخت این تسهیلات می‌تواند از طریق واریز تدریجی وجوه حاصل از فروش به «حساب ویژه» واحد انجام شود.</p> <p>پیشنهاد: ماده ۱۳ قانون عملیات بانکی بدون ربا مقرر نموده است:</p>	<p>ویژه تولید برای بنگاه های اقتصادی نموده و زمینه را برای اعطای تسهیلات سرمایه در گردش، در چارچوب "اعتبار در حساب جاری" فراهم نموده است. علی‌رغم اینکه این قانون در سال ۱۳۹۴ تصویب شده و ظرفیتهای زیادی برای بهبود شرایط تامین مالی دارد، اما این ماده قانونی تاکنون هیچ عملکردی نداشته و حساب ویژه تولید برای بنگاه های اقتصادی افتتاح نگردیده است. لازم به ذکر است که قانون، بانک مرکزی را مکلف کرد که ضمن تعریف سازوکارهای تشویقی و تنبیهی، دستورالعمل اجرایی این ماده را ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ قانون به تصویب شورای پول و اعتبار برساند. متأسفانه دستورالعمل موردنظر در جلسه ۱۲۰۸ مورخ ۱۳۹۴/۷/۲۸ شورای پول و اعتبار، بدون تعریف مکانیسمهای انگیزشی برای بانکها و بنگاهها و اساساً از جهاتی ضعیف‌تر از متن قانون تصویب شد. لذا این دستورالعمل بانک مرکزی را می‌توان مهمترین مانع اجرایی شدن ظرفیتهای ماده (۲۱) قانون رفع موانع و عملکرد نداشتن این ماده قانونی دانست.</p>	

اولویت	راهکار پیشنهادی (روش حل مسئله)	نمونه شرکتی	مصادیق	طرح مسئله	ردیف
	<p>(پرداخت صوری به بنگاه دیگر برای کاهش موجودی و استفاده سقف اعتبار) را کاهش می‌دهد.</p> <p>۳- محور سوم: معیارهای سیاستگذارانه برای تعیین سقف اعتباری</p> <p>سقف اعتباری هر بنگاه باید براساس ضوابط مدنظر سیاستگذار و بانک، تعیین شود. به عنوان مثال مکانیسم مورد نظر در قانون فعلی، میزان فروش و واریز درآمد وصولی به حساب ویژه در سال گذشته است. این در حالیست که میزان تسهیلات غیرجاری بنگاه، صادرات، بازگشت ارز، ایفای تعهدات پیمان‌سپاری و غیره نیز می‌تواند از جمله پارامترهای موثر بر سقف اعتباری بنگاه به شمار آید.</p> <p>توضیحات: ماده ۱۳ قانون عملیات بانکی بدون ربا کاملاً و شفاف موضوع را روشن کرده است. اما بانکها نمی‌خواهند در قالب این عقود تسهیلات اعطا کنند، زیر سقف سود در این عقود نرخ‌های مصوب بانک مرکزی است</p>		<p>بانکها می‌توانند، به منظور ایجاد تسهیلات لازم جهت تأمین سرمایه در گردش واحدهای تولیدی به هر یک از عملیات ذیل مبادرت نمایند:</p> <p>الف - مواد اولیه و لوازم یدکی مورد نیاز واحدهای تولیدی را بنا به درخواست این واحدها و تعهد آنها مبنی بر خرید و مصرف مواد اولیه و لوازم‌یدکی مورد درخواست، خریداری و به صورت نسیه به واحدهای مذکور بفروشند.</p> <p>ب - آن قسم از تولیدات این واحدها را که سهل‌البیع باشد بنا به درخواست آنها پیش خرید نمایند.</p>		
	<p>مکانیسمی طراحی و اجرا شود که براساس آن دریافت‌کنندگان تسهیلات از صندوق توسعه ملی بتوانند بدهی خود را به نرخ ارز در روز اخذ تسهیلات و یا مشابه با شرایط اصلاح آئین‌نامه اجرای ماده (۲۰) قانون رفع موانع تولید درخصوص بازپرداخت بدهی شرکتها به صندوق ذخیره ارزی که در حال حاضر اجرا می‌گردد، با بانکها تسویه نمایند.</p>	<p>انجمن صنفی تولیدکنندگان کاشی و سرامیک کشور</p>	<p>مطابق با ماده (۲۰) قانون رفع موانع تولید، دولت موظف است نسبت به تعیین تکلیف نرخ و فرایند تسویه بدهکاران ارزی از محل حساب ذخیره ارزی به دولت به نحوی که زمان دریافت ارز، زمان فروش محصول یا زمان تکمیل طرح (حسب مورد)، نوع کالا (نهایی، واسطه ای یا سرمایه ای) وجود یا نبود محدودیت‌های قیمت‌گذاری توسط دولت و رعایت ضوابط قیمت</p>	<p>بدهی بدهکاران ارزی به صندوق توسعه ملی:</p> <p>طی دهه‌های اخیر، سیاست‌های اقتصادی دولتها، بروز تورم دو رقمی ناشی از این سیاستها و موضوع ما به التفاوت نرخ ارز سبب شده که</p>	<p>۴</p>

اولویت	راهکار پیشنهادی (روش حل مسئله)	نمونه شرکتی	مصادیق	طرح مسئله	ردیف
	<p>با عنایت به اهمیت مشخص شدن تکلیف نرخ تسهیلات ارزی اعطایی در تعیین ما به التفاوت نرخ ارز، پیشنهاد می‌شود که صندوق توسعه ملی از اعطای هرگونه تسهیلات ارزی به تمامی قشرها و جناح‌ها خودداری نماید.</p> <p>منابع ارزی صندوق نزد بانکها یا بانک مرکزی سپرده‌گذاری شود و معادل آن به نرخ روز نریم، تسهیلات ریالی به کارآفرینان و سرمایه‌گذاران اعطا گردد. نرخ سود تسهیلات ۱۵ درصد محاسبه شود و ۳ درصد آن به عنوان کارمزد به بانکها و مابقی ۱۲ درصد به صندوق توسعه ملی پرداخت گردد.</p> <p>پیشنهاد: به موجب ماده ۱۱ قانون عملیات بانکی بدون ربا، بانکها می‌بایست ماشین‌آلات مورد نیاز تولید کنندگان را خریداری و در قالب عقود اجاره به شرط تملیک یا فروش اقساطی واگذار نمایند. همچنین ماده ۱ قانون پولی و بانکی کشور، واحد پول را ریال تعیین نموده و بند ج ماده ۲ این قانون هم تصریح بر ریالی بودن دیون دارد (مگر آنکه در مقررات ارزی کشور ترتیب دیگری تعیین شده باشد). بنابراین بانکها می‌توانند پس از خرید ماشین‌آلات مورد نیاز تولید کنندگان را با نرخ روز مبادله اسناد (در اعتبارات اسنادی دیداری) و یا روز پرداخت (در اعتبارات اسنادی مدتدار) با اعمال سود عقود مبادله‌ای واگذار و قرارداد فروش اقساطی یا اجاره به شرط تملیک را منعقد نمایند.</p> <p>توضیحات: قابل ذکر است که بازگشت ارزهای ناشی از صادرات کالا و خدمات هم تابع مقررات</p>	<p>کمیسیون بازار پول و سرمایه اتاق ایران</p>	<p>گذاری و عرضه توسط دریافت کننده تسهیلات، وجود یا نبود منابع ارزی در زمان درخواست متقاضی لحاظ شده باشد، ظرف مدت شش ماه پس از تصویب این قانون اقدام کند</p> <p>بر اساس تبصره (۱)، گیرندگان تسهیلات موضوع این ماده از تاریخ ابلاغ این قانون تا سه ماه فرصت دارند تا بدهی خود به قیمت روز گشایش را با بانک عامل تأدیه و یا تعیین تکلیف کنند. بدهکارانی که مطابق این تبصره اقدام به تعیین تکلیف بدهی خود نموده باشند، مشمول تسهیلات این ماده هستند. تطابق شرایط این ماده با بدهکاران مزبور با تصویب کارگروه ملی و برحسب ضرورت استانی می‌باشد. کلیه اقدامات قانونی و اجرایی توسط بانک های عامل تا ابلاغ آیین نامه اجرای این ماده متوقف می‌شود.</p>	<p>توانایی بدهکاران ارزی در بازپرداخت بدهی خود به صندوق توسعه ملی کاهش یابد.</p>	

اولویت	راهکار پیشنهادی (روش حل مسئله)	نمونه شرکتی	مصادیق	طرح مسئله	ردیف
	<p>مربوط بوده و نگرانی وجود ندارد که تولید کننده از تسهیلات ارزی استفاده نموده و باید ارز را به شبکه بانکی برگرداند. بموجب قوانین موجود کسی هم که از تسهیلات ارزی استفاده نکرده بایستی ارز حاصل از صادرات خود را به شبکه بانکی کشور منتقل نماید.</p>				
	<p>پیشنهاد می شود که در قالب یک تبصره موضوع "ذی نفع واحد" با تمرکز بر موارد ذیل به ماده (۱۱) آئین نامه افزوده شود:</p> <p>چنانچه یک واحد تولیدی در شبکه بانکی دچار بدهی معوق و غیرجاری گردد، به شرکت بدهکار ۳ ماه فرصت داده شود جهت رفع مشکل بدهی معوق و خروج از سرفصل بدهکاران غیرجاری با بانک تسهیلات دهنده به توافق برسد.</p> <p>چنانچه در مدت ۳ ماه نتیجه مطلوب حاصل نگردد، بانک طلبکار نسبت به اجرا گذاشتن وثایق شرکت بدهکار اقدام نماید.</p> <p>چنانچه تا مدت ۲ ماه بعد از اجرای وثایق بانک موفق به ترتیب وصول و برنامه مشخص دریافت مطالبات نشود، مجاز است نسبت به دریافت مطالبات خود از ضامنین احتمالی اقدام نماید.</p> <p>در هیچ شرایطی بانکها حق ندارند نسبت به انسداد تسهیلات شرکتهای تولیدی دیگر مجموعه به دلایل ارائه شده اقدام نماید.</p> <p>چنانچه شرکت بدهکار دارای وثایق کافی نبود و یا ضامنین معتبر جهت ارائه تسهیلات در بانک بدهکار وجود نداشت، بلافاصله شعبه بدهکار و سایر مدیران</p>	<p>شرکت ستاره یخی آسیا (برند ب آ) و کمیسیون بازار پول و سرمایه اتاق ایران</p>	<p>براساس ماده (۱۱) آئین نامه وصول مطالبات غیرجاری بانکها، مؤسسه اعتباری موظف است در مورد مشتریان بدحسابی که مجموع بدهی غیرجاری آنها در تمام مؤسسات اعتباری بیش از پانزده درصد مانده (بدهی) شامل اصل و سود تسهیلات باشد تا تسویه تمام بدهی غیرجاری موارد زیر را اعمال نماید:</p> <p>۱-۱- دریافت وجه التزام تأخیر تأدیه دین، به موجب قانون الحاق دو تبصره به ماده (۱۵) قانون عملیات بانکی بدون ربا مصوب ۱۳۷۶ مطابق مفاد ماده (۱۷) آئین نامه ۱۱-۲- عدم اعطای هرگونه تسهیلات (اعم از ارزی و ریالی)</p> <p>۱۱-۳- عدم گشایش اعتبارات اسنادی. به استثناء مواردی که مشتری معادل ۱۰۰ درصد مبلغ اعتبار گشایش شده را به عنوان پیش پرداخت تامین نماید.</p> <p>۱۱-۴- عدم تحویل دسته چک و افتتاح حساب جاری جدید.</p> <p>تبصره ۱- مؤسسات اعتباری موظفند قبل از اعطای تسهیلات بانکی و یا انجام خدمات بانکی موضوع بندهای (۱۱-۲) الی (۱۱-۴) این ماده، نسبت به بدحساب بودن مشتری و عدم محرومیت</p>	<p>مشکل ذی نفع واحد در خصوص اخذ تسهیلات بانکی:</p> <p>در ماده (۱۱) آئین نامه وصول مطالبات غیرجاری مؤسسات اعتباری به اعمال یکسری محدودیتها برای مشتریان بدحساب پرداخته شده و در این ماده قانونی به موضوع ذی نفع واحد مبنی بر اینکه بدحسابی یکی از مشتریان به سایر مشتریان عضو یک مجموعه تسری نیابد، اشاره ای نشده است. این در حالیست که در سیستم بانکی کشور، چنانچه یک واحد تولیدی دچار بدهی معوق و غیرجاری گردد، در صورت داشتن عضو هیئت مدیره مشترک و یا سهامدار عمده مشترک بلافاصله با ورود نام شرکت بدهکار در سامانه بانک مرکزی، تمامی بانکهای کشور، تسهیلات مصوب شده و جاری خود شرکت بدهکار و تمامی شرکتهایی با شرایط فوق را مسدود نموده و عملاً علاوه بر شرکت اصلی بقیه واحدهای مشترک به سمت ورشکستگی سوق داده می شوند. لذا با توجه به موضوع ذی نفع واحد، استفاده مجموعه مشترک از تسهیلات بانکی منوط به خروج نام</p>	<p>۵</p>

اولویت	راهکار پیشنهادی (روش حل مسئله)	نمونه شرکتی	مصادیق	طرح مسئله	ردیف
	<p>مرتبط در بانک مزبور جهت ارائه توضیحات و توجیهات ارائه تسهیلات بدون انجام مقررات معمول به اداره نظارت بانک مرکزی فراخوانده شده و اقدامات لازم در مورد آنان اعمال گردد.</p> <p>توضیحات: متأسفانه شبکه بانکی کشور اصلاً این ماده از آئین نامه را که در تاریخ ۱۳۹۴/۰۷/۰۷ ابلاغ شده را قبول ندارد. و شوربختانه کارشناسان امور بانکی نیز بدون توجه کافی به نامه های بانک مرکزی که بعضاً برای مراجع قضایی نوشته می شود، در کمال ناباوری ماده ۱۱ را از آئین نامه حذف می کنند. عبارت دیگر ماده ۱۱ بدهکاران بدحساب را مشمول ماده ۱۷ آئین نامه کرده است. در حالیکه در نامه های بانک مرکزی، اول به قراردادهای منعقد شده قبل از ۱۳۹۴/۰۷/۰۷ اشاره کرده و با استفاده از فعل ماضی می گوید که به روش پلکانی محاسبه می شد. و بعد می گوید قراردادهای بعد از ۱۳۹۴/۰۷/۰۷ طبق ماده ۱۷ محاسبه می شود. حرف کاملاً صحیح است، اما به گونه ای گفته می شود که برداشت غلط از آن می شود. اگر قرار نبود که مطالبات معوق تعیین تکلیف شود، چه لزومی به ماده ۱۱ بود؟ چه کسانی در ۱۳۹۴/۰۷/۰۷ مشمول ماده ۱۱ می شوند. بدهکاران بد حساب حداقل بایستی ۱۸ ماه از سررسید تسهیلاتشان گذشته باشد که مشمول ماده ۱۱ شوند. بطور طبیعی در قراردادهایی که بعد از این تاریخ منعقد شده و می شوند نرخ خسارت طبق ماده ۱۷ آئین نامه درج شده است. بطور قطع و یقین ماده ۱۱ ناظر بر گذشته و ماده ۱۷ ناظر بر قراردادهای آینده است. عدم تصریح اداره مقررات بانک مرکزی در این خصوص، قطعاً دامان همه تولیدکنندگان که قبل از</p>		<p>متقاضی از این خدمات در سایر مؤسسات اعتباری، از بانک مرکزی استعلام نمایند.</p> <p>تبصره ۲- مشتریانی که مجموع بدهی غیرجاری آنها در تمام مؤسسات اعتباری کمتر از پنج میلیارد ریال باشد، مشمول محرومیت های موضوع بندهای (۱۱-۲) الی (۱۱-۴) این ماده نمی شود.</p>	<p>شرکت بدهکار از سرفصل مطالبات غیرجاری می گردد.</p>	

اولویت	راهکار پیشنهادی (روش حل مسئله)	نمونه شرکتی	مصادیق	طرح مسئله	ردیف
	<p>۱۳۹۴/۰۷/۰۷ تسهیلات دریافت کرده‌اند را گرفته و خواهد گرفت.</p>				
	<p>- به منظور تسهیل دسترسی واحدهای تولیدی به تسهیلات مصوب بانکها ضروریست که موضوع ارائه پیش فاکتور از دستور کار بانکها خارج شود. - بانک مرکزی طی یک بخشنامه مدارک ذیل را به واحدهای تولیدی به منظور دریافت تسهیلات اعلام نماید: ۱- لیست حقوق کارکنان بیمه شده ۲- قبوض آب، برق و گاز ۳- فیش‌های پرداخت مالیات بر درآمد و ارزش افزوده ۴- لازم‌الاجرا شدن روش پرداخت تسهیلات به صورت جعاله ۵- ارائه برگه ثبت سفارش واردات مورد تایید وزارت صنعت، معدن و تجارت ۶- ارائه صورت حساب ارز نیما جهت واردات ۷- واریز ۱۵ درصد پیش پرداخت ضمانت ارائه برگ سبز گمرکی توضیحات: توجه فرمائید که پیش فاکتور، منحصراً در عقود مبادله‌ای کاربرد دارد (بانک در این عقود به مشتری و کالت می‌دهد که از طرف بانک کالا را خریده و در کالتی دیگر و کالت فروش از طرف بانک به خودش را می‌دهد) بنابراین اگر پیش فاکتور نباشد، موضوع عقد مبهم و قابلیت ابطال خواهد داشت. اما در عقود مشارکتی، بایستی طرح توجیهی به بانک ارائه گردد. کارشناسان بانک بایستی بررسی کنند که آیا این طرح دارای توجیه اقتصادی بوده و می‌تواند حداقل سود مورد</p>	<p>کمیسیون بازار پول و سرمایه اتاق ایران</p>	<p>در حال حاضر روش رایج برای دریافت تسهیلات مصوب شبکه بانکی توسط واحدهای تولیدی، ارائه پیش فاکتور به بانکها می‌باشد.</p>	<p>لزوم ارائه پیش فاکتور توسط واحدهای تولیدی به منظور دسترسی به تسهیلات مصوب در شبکه بانکی: در حال حاضر پرداخت اغلب تسهیلات بانکی به شرکتهای تولیدی به صورت فروش اقساطی و دریافت فاکتور از فروشندگان انجام می‌پذیرد که این موضوع طی سالهای ۱۳۹۴-۱۳۸۷ باعث به وجود آمدن شرکتهای صوری کد فروشی در داخل کشور شده و نتیجتاً تخصیص ناکافی تسهیلات بانکی به فعالیتهای تولیدی و مولد اقتصادی را به دنبال داشته است.</p>	<p>۶</p>

اولویت	راهکار پیشنهادی (روش حل مسئله)	نمونه شرکتی	مصادیق	طرح مسئله	ردیف
	انتظار را حاصل کند یا نه. لذا موارد احصاء شده در بالا، فقط در برخی از عقود و موضوع عقد کاربرد دارد.				
	<p>بکارگیری برات و سفته در نظام مالی و نقل و انتقالات پولی با تمرکز بر نکات ذیل در دستور کار قرار گیرد:</p> <p>- قدرت اجرایی سفته و برات برای گیرنده و واخواست (عدم پرداخت توسط متعهد) بایستی تا حد کیفی و امکان بازداشت متعهد، علاوه بر تمامی امکانات اجرایی فعلی مانند توقیف اموال و غیره، افزایش یابد.</p> <p>- ضرورت دارد که همانند چک بتوان از طریق اجرای ثبت از امکانات قانونی مورد اشاره استفاده نمود.</p> <p>- فرصت ۹ روزه پرداخت وجه سفته توسط متعهد حذف و وجه سفته رأس تاریخ مندرج در سررسید وجه آن پرداخت شود.</p> <p>- برای صدور برگه واخواست و امکان اقدام به عملیات اجرایی نیازی به تایید قوه قضائیه نباشد و همانند چک صرف مهور نمودن شعبه مربوطه به واخواست در نظر گرفته شود.</p> <p>- ضروریست در پشت سفته برای ۳ نفر امکان پشت‌نویسی و واگذاری سفته و برات با چاپ عین مشخصات متعهد درج گردد تا امکان ۳ بار واگذاری سفته و برات با تمامی تعهدات اجرایی کیفی و حقوقی متعهد وجود داشته باشد.</p> <p>- آموزش فوری شبکه بانکی در خصوص پذیرش سفته و برات به عنوان وثیقه و سایر تعهدات مورد نیاز آنان و روش یکسان عملیات اجرای سفته و برات به مدت ۳ ماه در دستور کار قرار گیرد.</p>	<p>کمیسیون بازار پول و سرمایه اتاق ایران</p>	<p>مواد (۲) و (۳) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار: براساس ماده (۲)، دولت مکلف است در مراحل بررسی موضوعات مربوط به محیط کسب و کار برای اصلاح و تدوین مقررات و آیین نامه ها، نظر کتبی اتاقها و آن دسته از تشکلهای ذی ربطی که عضو اتاقها نیستند، اعم از کارفرمایی و کارگری را درخواست و بررسی کند و هرگاه لازم دید آنان را به جلسات تصمیم گیری دعوت نماید.</p> <p>تبصره: مهلت اجرای حکم بند (ب) ماده (۹۱) قانون اصل (۴۴) درمورد شرکت دادن اتاقها در شوراهای تصمیم گیری برای دولت، شش ماه پس از لازم الاجراء شدن این قانون است.</p> <p>مطابق ماده (۳)، دستگاههای اجرایی مکلفند هنگام تدوین یا اصلاح مقررات، بخشنامه ها و رویه های اجرایی، نظر تشکلهای اقتصادی ذی ربط را استعلام کنند و مورد توجه قرار دهند.</p>	<p>عدم استفاده از سفته و برات در معاملات مدت دار و تضامین و تعهدات مالی کشور:</p> <p>متأسفانه سفته و برات به عنوان دو سند مهم در نظام مالی و بانکی کشور تضعیف شده و از طرف دیگر استفاده از چک به جای سفته و برات به میزان چشمگیری افزایش یافته است. اخیراً قانونگذاران به منظور جلوگیری از پول شویی، فرار از مالیات، کاهش کلاهبرداریها با چک و غیره، قانون جدید صدور چک و سامانه چک را ایجاد کرده‌اند، اما با این حال قانون و سامانه مذکور موجب بروز مشکلات جدیدی در نقل و انتقالات پولی کشور شده است. لذا با توجه به مشکلات موجود، ضرورت استفاده از سایر ابزارهای مالی نظیر سفته و برات بیش از پیش احساس می‌گردد.</p> <p>همچنین لازم به ذکر است که برخلاف مواد (۲) و (۳) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، نظرات اتاق ایران در خصوص تدوین قانون جدید صدور چک و آئین‌نامه اجرایی آن اخذ نگردیده است.</p>	۷

ردیف	طرح مسئله	مصادیق	نمونه شرکتی	راهکار پیشنهادی (روش حل مسئله)	اولویت
				<p>-بعد از سه ماه آموزش به طور رسمی و قانونی استفاده از سفته و برات به عنوان اوراق بهادار و تعهدآور مدت‌دار و تمامی اشخاص و امکانات جدید در مدت ۳ ماه اعلام گردد. تمامی چک‌های مدت‌دار در اختیار اشخاص با سفته و برات تعویض گردد. بعد از ۳ ماه فرصت اعلام شده کلیه امکانات اجرایی چک متوقف و فقط تبدیل به وسیله پرداخت گردد.</p> <p>-بعد از آغاز به کار سفته جهت حمایت از صادرکنندگان غیرمتخلف چک تا ۵ روز امکان تأدیه مبلغ چک و حذف برگشتی برای صادرکننده به وجود آید.</p> <p>پیشنهاد: چک، سفته (فته طلب)، برات بصورت دقیق در مواد ۲۲۳ تا ۳۳۴ قانون تجارت احصاء و تبیین شده است، شاید لازم است تا شبکه بانکی کشور راهکار و فرمت آن را جهت استفاده در تجارت کشور تعیین نماید.</p>	
۸	تضاد اخذ تعهدات ارزی صادرکنندگان با ماده (۱۳) قانون مقررات صادرات و واردات	مطابق با ماده (۱۳) قانون مقررات صادرات و واردات، کلیه کالاهای صادراتی کشور (به استثنای نفت خام و فرآورده‌های پایین دستی آن که تابع مقررات خاص خود است) از هرگونه تعهد یا پیمان ارزی معاف می‌باشند.	اتاق رشت	ضرورت دارد که حکم ماده (۱۳) قانون مقررات صادرات و واردات به طور کامل اجرا گردد و کلیه کالاهای صادراتی (بجز موارد استثنا ذکر شده در ماده) از هرگونه تعهد یا پیمان ارزی معاف شوند.	
۹	مشکلات ارزی: -عدم تخصیص به موقع و کافی ارز که بعضاً به برخی از ثبت سفارش‌ها بیش از چندین ماه ارز تخصیص داده نشده و این امر موجب تاخیر در تولید دارو گشته است. -عدم تخصیص ارز با منشا اصلی		سندیکای صاحبان صنایع داروهای انسانی ایران و انجمن تولیدکنندگان و صادرکنندگان ماکارونی	-تخصیص ارزهای بانک مرکزی و صندوق توسعه ملی به واحدهای تولیدی به‌منظور واردات مواد اولیه، ماشین‌آلات و تجهیزات مورد نیاز در فرآیند تولیداتی که یا زنجیره‌های ارزش در کشور را تکمیل می‌کنند و یا مزیت‌های صادراتی دارند، در صورت ادامه شرایط تحریمی اقتصاد، در اولویت ارزی کشور قرار گیرد. اعلان منظم ارزهای تخصیص داده شده به بخش‌ها و شرکت‌های	

اولویت	راهکار پیشنهادی (روش حل مسئله)	نمونه شرکتی	مصادیق	طرح مسئله	ردیف
	مختلف و نحوه استفاده از آنها مشترکا بر عهده وزارت صمت، بانک مرکزی و گمرک قرار گیرد) حداقل هر شش ماه یکبار). -سازوکاری کارآمد در سامانه نیما درخصوص تخصیص ارزش مورد نیاز جهت حمل و نقل محصولات تعریف گردد.			-عدم تخصیص ارزش به کارمزدهای مربوطه به ثبت سفار شاتی که باید از طریق صرافی بانکها حواله شود و در قیمت دارو دیده نمی‌شود. -مشکلات مربوط به جابه جایی و انتقال ارزش که هزینه‌های زیادی را به شرکتها تحمیل می‌کند. -قرار گرفتن شرکتها در لیست سیاه بانک مرکزی با توجه به عدم رفع تعهدات ارزی (علت اصلی عدم رفع تعهدات ارزی، اعمال تحریمها و مشکلات بانکی ایران است) -هزینه‌های ارزی مربوط به حمل و نقل محصولات	
		انجمن تولیدکنندگان و صادرکنندگان ماکارونی		مشکل صادرکنندگان مبنی بر عدم ارائه تضامین توسط صرافی‌ها و عدم تضمین صرافی‌ها توسط دولت	۱۰

کمیسیون توسعه صادرات غیرنفتی

براساس ماده (۹) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار وزارت امور خارجه موظف بوده ظرفیت‌های روابط خارجی و نمایندگی‌های سیاسی کشور در خارج را در خدمت تولیدکنندگان داخلی و سرمایه‌گذاران در ایران و به‌ویژه صادرکنندگان کالاها و خدمات قرار دهد. و ظرف شش ماه با همکاری وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی، صنعت، معدن و تجارت و سایر دستگاه‌های اجرائی ذی‌ربط و اتاق‌ها، آیین‌نامه اجرائی این ماده را تهیه و برای تصویب به هیأت وزیران ارائه نماید.

شایان ذکر است که آیین‌نامه اجرائی یادشده توسط وزارت امور خارجه تهیه و در کمیسیون اقتصاد هیئت دولت طی تصویب نامه شماره ۶۲۶۶۹/ت/۵۰۳۱۸ هـ مورخ ۴/۶/۱۳۹۳ نهایی گردید.

ارزیابی:

- ۱- براساس آیین‌نامه اجرائی وزارت امور خارجه، معرفی فرصت‌های سرمایه‌گذاری و تجاری ایران در کشورهای هدف و اطلاع‌رسانی درخصوص برگزاری رویدادهای اقتصادی مهم در این کشورها به عهده وزارت خارجه قرار داده شده است. حال آنکه برای شناسایی فرصت‌های سرمایه‌گذاری و تجاری نیاز به مطالعات بازار و کمیته‌ای متخصص به منظور ارزیابی ساختار بازار و آنالیز هزینه-فایده جهت ورود و سرمایه‌گذاری به بازار با همکاری نهادهای ذی‌ربط لازم است که این مهم در سطح حرفه‌ای محقق نشده است.
- ۲- وزارت امور خارجه موظف به تسهیل برگزاری همایش‌های داخلی و خارجی و تسهیل و زمینه‌سازی برای اعزام هیأت‌های سرمایه‌گذاری و تجاری ایرانی و خارجی است. در این راستا توسعه تفاهم‌نامه‌های میان ایران و کشورهای هدف کارساز بوده است.
- ۳- بهره‌گیری از ظرفیت‌های فنی، مالی و تخصصی ایرانیان مقیم خارج از کشور در فعالیت‌های اقتصادی داخل کشور از طریق شناسایی ایرانیان مقیم در کشورهای محل اقامت و تسهیل و هماهنگی برقراری ارتباط آنها با دستگاه‌های اجرائی و اتاق‌ها از طریق دسترسی به سیستم اطلاعاتی جامع امکان‌پذیر بوده است. ضعف در ایجاد سیستم اطلاعاتی دسترسی به ظرفیت‌های فنی، مالی و تخصصی را با چالش‌های جدی همراه ساخته است.
- ۴- تسهیل در فرایند تأمین و تجهیز منابع مالی و سرمایه‌گذاری خارجی بایستی صورت می‌گرفته، که این وظیفه به درستی اجرا نشده است. مشکلات بانکی و نقل و انتقال ارز حاصل از صادرات، مشکلات بیمه‌ای و ناکافی بودن سقف پوشش، بالا بودن نرخ بیمه صندوق ضمانت صادرات ایران، فقدان شعبات بانکی فعال در کشورهای خارجی، عدم اعطای تسهیلات و مشوق‌های صادراتی مکفی، ضررهای مالی سنگین ناشی از نوسان نرخ ارز و نبودن ساز و کار مناسب برای پوشش ریسک‌های ناشی از آن سرمایه‌گذاری خارجی را با چالش همراه ساخته است.
- ۵- حمایت از فعالان اقتصادی و دفاتر بازرگانی، بازاریابی و سرمایه‌گذاری اتاق‌ها در خارج از کشور و در صورت لزوم انجام پیگیری‌های مقتضی تا حصول نتیجه بایستی انجام می‌گرفت. حال آنکه نبودن کنسرسیوم‌های فعال صادراتی و بخصوص در صادرات خدمات فنی و مهندسی، زمانبر بودن صدور ضمانتنامه شرکت در مناقصه و مشکلات ناشی از آن، بوروکراسی شدید در وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های ذی‌ربط در کشورهای هدف نظیر کشورهای آسیای میانه، افغانستان، عراق، مشکلات و تأخیرهای فراوان در پرداخت مبلغ قرارداد به پیمانکاران از سوی کارفرمایان عراقی، سوری و یمنی به دلیل شرایط بحرانی آن کشورها حضور فعالان اقتصادی را در بازارهای هدف مشکل نموده است.
- ۶- تسهیل صدور کالا و محصولات تولیدکنندگان داخلی و همچنین خدمات فنی و مهندسی شرکت‌های سرمایه‌گذاری و تجاری ایران در کشورهای هدف به عهده وزارت خارجه بوده است که در این زمینه مطالعات بازار، شناسایی و معرفی نیازها و اولویت‌های وارداتی بازار کشورهای هدف، نحوه ورود در این بازارها و چگونگی حضور رقبای ایران و دیگر صادرکنندگان به دستگاه‌های اجرائی و اتاق‌ها با ضعف جدی همراه بوده است.
- ۷- نبود اطلاعات دقیق در مورد تجارت و پروژه‌ها و ناتوانی در شناسایی بازارهای موجود و هدف قرار دادن آن‌ها، عدم تجربه در زمینه بازاریابی بین‌الملل و عدم آشنایی با قوانین بین‌الملل، عدم حمایت مالی داخلی از گروه‌های عرضه‌کننده خدمات فنی و مهندسی به

علت کمبود وام‌های کم بهره و اعتبار برای صادرات، عدم حمایت شرکت‌های وام‌دهنده بین‌المللی و وجود رقبا، مطرح نظیر چین و ترکیه در حوزه خدمات فنی و مهندسی، نداشتن سعی و تلاش برای ورود به بازارهای جهانی به دلیل احتمال عدم موفقیت و هزینه بالای تبلیغات و شرکت در مناقصه‌ها و بخصوص عدم حضور در مناقصات نهادهای مالی بین‌المللی نظیر بانک جهانی، بانک توسعه آسیایی و آفریقایی به دلیل پشتیبانی نشدن از سوی این نهادها و یا عدم عضویت در برخی از آنها، و عدم آشنایی با شرایط و ویژگی‌های کشورهای مربوطه و مشکلات مربوط به اسکان و ثبت شرکت در کشور مربوطه که براساس ماده (۹) قانون محیط کسب و کار برعهده وزارت خارجه قرار داده شده از چالش‌های مهم در عدم موفقیت صادرکنندگان و بخصوص صادرکنندگان خدمات فنی و مهندسی است.

۸- شایان ذکر است که تاکنون عمده صادرات خدمات فنی و مهندسی به کشورهای همسایه، همجوار و منطقه صادر می‌شده است، عضویت ایران در پیمان شانگهای به عنوان ظرفیت دیگری می‌تواند به توسعه صدور خدمات فنی - مهندسی به دیگر کشورها بیانجامد. گفتنی است که عراق، افغانستان، ترکمنستان، ارمنستان، جمهوری آذربایجان، قزاقستان، همچنین کشورهای در حال توسعه آفریقایی، عمده بازارهای هدف صدور خدمات فنی و مهندسی شرکت‌های ایرانی را تشکیل می‌دهند. که تعامل سازنده با تمام کشورهای دنیا در دسترسی به بازار وسیع‌تر ما را یاری می‌نماید.

در سال ۱۳۹۹ با وجود ظرفیت بالای صادرات خدمات فنی و مهندسی نزد شرکت‌های ایرانی، حدود ۵۰۰ میلیون دلار از این خدمات به کشورهای هدف صادر شده است. در صورت رفع موانع و مشکلات ضمانت‌نامه‌ای، بانکی و بیمه‌ای، می‌توان حضور پر رنگ‌تر شرکت‌های ایرانی برای صدور این خدمات و تقویت آمار صادرات غیرنفتی را انتظار داشت.

۹- پیشنهاد می‌شود به منظور تقویت صادرات خدمات فنی مهندسی به صادرکنندگان این حوزه امتیازاتی از جمله ارائه تسهیلات مختلف بانکی به صادرکنندگان، ارائه تسهیلات بیمه‌ای برای صادرکنندگان، فراهم‌سازی امکانات آموزش و ارتقاء مهارت‌های منابع انسانی، حمایت‌های دولتی در زمینه بازاریابی اعطا گردد.

استفاده از تجربه کشورهای توسعه یافته در توسعه فضای کسب و کار و صادرات و بخصوص صادرات خدمات فنی و مهندسی از طریق اعطای اعتبارات صادراتی، وام‌های کم بهره، ارائه اطلاعات تجاری، حمایت دیپلماتیک، کمک‌های بلاعوض، ایجاد روحیه و فرهنگ صادرات، پوشش‌های بیمه‌ای، معافیت‌های مالیاتی، تاسیس مراکز تحقیق و بازاریابی و تسهیلات ویژه گمرکی راه را برای شرکت‌های صادرات خدمات فنی و مهندسی هموار می‌نماید.

۱۰- شناسایی بازارهای هدف و اولویت‌بندی آنها بر اساس توان موجود در ایران و ظرفیت کشور هدف برای واردات خدمات فنی و مهندسی، شناسایی، بررسی محیط قانونی و سیاسی، رفع تحریم‌ها و ثبات اقتصادی، انجام مطالعات تطبیقی کشورهای ارائه دهنده خدمات فنی و مهندسی مانند چین، ترکیه و هند، عضویت ایران در نهادهای مالی بین‌المللی از جمله بانک‌های توسعه‌ای، توسعه روابط کارگزاری با بانک‌های کشورهای هدف، اجرایی شدن به موقع مصوبات کمیته ماده ۱۹ آیین‌نامه اجرایی حمایت از صادرکنندگان خدمات فنی و مهندسی توسط نظام بانکی کشور به منظور تسریع در امر صدور ضمانت‌نامه‌ها، ایجاد و توسعه زیرساخت‌های تولید و تجارت، تسهیل فرایندهای گمرکی و کاهش بوروکراسی در روابط مربوط به صادرات خدمات فنی و مهندسی معرفی پروژه‌های انجام شده پیشین و در حال انجام و ارائه آنها در سفارتخانه‌های ایرانی در کشورهای هدف از طریق رایزنان بازرگانی و اقتصادی سفارتخانه‌ها، توسعه دیپلماسی اقتصادی و بهبود مذاکرات سیاسی میان مقامات طرفین برای اجرای به موقع قوانین مجموع اقدامات در راستای افزایش صادرات و بخصوص صادرات فنی و مهندسی است.

۱۱- نمایندگی‌های ایران جهت اتخاذ ترتیباتی جهت تسهیل روادید تجاری برای فعالان اقتصادی، سرمایه‌گذاران و صادرکنندگان به منظور تسریع در فرایند با درخواست رسمی آنها، اقدام به صدور روادید تجاری یک ساله چندبار ورود برای تجار، فعالان اقتصادی و کارشناسان فنی مهندسی و اقتصادی خارجی نمایند. همچنین به منظور آشنایی با جاذبه‌های گردشگری کشور به تبلیغات گسترده در کشورهای محل استقرار و صدور روادید یک ساله چندبار ورود برای مدیران و رهبران رسمی تورهای مسافرتی خارجی بپردازند.

۱۲- جهت تسهیل امر گردشگری زیارتی، نمایندگی‌های ایران در کشورهای اسلامی برای زائران و جهان‌گردان تبعه آن کشورها که بیشترین تردد به کشور جهت سفرهای زیارتی و توریستی روادید یکساله چندبار ورود صادر نمایند.

کمیسیون حقوقی و حمایت‌های قضایی و مقرراتی

قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور در تاریخ ۱۳۹۴/۰۲/۰۱ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و طی ابلاغیه شماره: ۴۹۱/۱۰۰۷۷ به دولت جهت اجرا ابلاغ گردید.

با نگاهی اجمالی به هفت سال و نیم عمر ابلاغ این قانون به وضوح مشخص است که آن مصوبه، هیچ تاثیری در اعتلاء و ارتقاء تولید نداشته و کماکان فضای نا مساعد کسب و کار در ایران یکی از مهمترین موانع تولید است.

در این مدت و مطابق آخرین گزارش بانک جهانی، رتبه ایران در سال ۲۰۲۰ در شاخص سهولت انجام کسب و کار نسبت به سال ۲۰۱۹، ۱۱ پله تضعیف شده و فاصله از شاخص پیشرو نیز ۱۰ افزایش یافت که نشان دهنده تضعیف توأم امتیاز و رتبه ایران است. از نکات قابل ملاحظه گزارش اخیر بانک جهانی که با عنوان "حفظ سرعت اصلاحات" نامگذاری شده بود، تعداد ۱۹۰ کشور جهان را به لحاظ شاخص سهولت انجام کسب و کار رتبه بندی کرده است. این شاخص که از ده زیرشاخص که تماماً مرتبط با رونق تولید در کشورهای مورد مطالعه انجام شده و از ابعاد گوناگونی وضعیت روانی و سهولت انجام کسب و کار در کشورها را مورد بررسی قرار داده که برای محاسبه امتیاز و رتبه هر کشور، اقدامات اصلاحی کشورها با تاثیر مثبت یا منفی در هر یک از معیارها، لحاظ میشود که متأسفانه رتبه نامناسب ایران طی سالهای اخیر همواره یکی از موانع تولید و رقابت پذیری بنگاههای کشور بوده است. سختگیری دستگاههای مختلف در اعطای مجوزهای لازم و رویه های طولانی و پرهزینه راه اندازی یک واحد اقتصادی در ایران و موانع و چالشهای صادرات و عدم حمایت هدفمند در راستای رقابت پذیر کردن بنگاههای تولیدی از یک سو و بالا رفتن هزینه های تولید که یکی از اصلی ترین موانع تولید است از سوی دیگر در کنار کاهش توان خرید خانوار سوی دیگر، باعث شده بنگاههای تولیدی رشد مورد انتظار را نداشته باشند. با توجه به توضیحات فوق و اثبات این امر که قانون مورد اشاره نتوانسته است گرهی از کار تولید و ارتقای نظام مالی کشور باز کند و کماکان اشخاص حقوقی و یا حقیقی که برای تضمین وصول مطالبات خود مبادرت به انعقاد عقد رهن می نمایند، در صورت عدم ایفاء دین مدیون در سررسید، ناگزیرند در چهارچوب مقررات ماده ۳۴ اصلاحی قانون ثبت اسناد و املاک و آیین نامه اجراء مفاد اسناد رسمی لازم الاجرا از طریق صدور اجرائیه و برگزاری حراج و فروش عین مرهونه و یا مراجعه به محاکم عمومی مطالبات خود را وصول نمایند؛ مرتهن میتواند برای جلوگیری از تعلل و مسامحه رهن در تسویه دیون، علاوه بر تنظیم سند رهنی، در راستای ماده ۷۷۷ قانون مدنی در ضمن سند رهنی یا عقد مستقلی، وکالت برای فروش مال مرهون که غالباً بصورت بلاعزل می باشد، از رهن اخذ نماید تا عندالزوم مطالبات خود را بدون اجرای تشریفات قانونی مقرر و با اختیارات حاصله از وکالتنامه ماخوذه از طریق فروش مال مرهون و یا تملک عین مال راساً، وصول نمایند؛ قانونگذار با تصویب ماده ۱۹ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/ ۲/۱ با هدف کمک به تامین نقدینگی، برای حمایت از واحدهای تولیدی کالا و خدمات و تسهیل در وصول مطالبات سررسید گذشته، در بند پ این ماده با الحاق تبصره ای به عنوان تبصره (۴) به ماده واحده قانون اصلاح ماده (۳۴) اصلاحی قانون ثبت مصوب ۱۳۵۱ و حذف ماده (۳۴) مکرر آن مصوب ۱۳۸۶/۱۱/ ۲۹ دو راه برای وصول مطالبات سررسید گذشته بانکها و موسسات مالی وضع نموده و در بند ب تمسک بانک ها و موسسات مالی و اعتباری دارای مجوز را، به اخذ وکالت بلاعزل فروش مال مرهون از تسهیلات گیرندگان ممنوع

اعلام نموده است و ضرورت دارد که این مهم که تاثیر بسیار زیادی در رفع موانع تولید دارد مورد بحث و بررسی و رفع موانع قرار میگیرد.

تحلیل کلی و گام به گام و ماده به ماده قانون مذکور بشرح زیر می باشد :

ماده یک:

محاسن:

- ایجاد الزام در انضباط مالی دولت در فاز ثبت وقایع و ارائه گزارشات مالی دولت و دستگاه های اجرایی (شرکتهای دولتی) آن به مجلس و وزارت اقتصاد و دارایی

- الزام به تفکیک بدهیها

مشکلات:

- با توجه به عدم الزام ماده ۱ به پرداخت بدهی ها (در ماده ۲ تکلیف پرداخت تا حدودی مشخص شده آنها نه در قالب وجه نقد!) و حتی عدم تعیین سقف آنها، این خطر وجود خواهد داشت که از این به بعد دستگاه های اجرایی تلاش کنند فقط برای ارسال گزارش، پرداخت ها و بویژه بدهی های گذشته را از دستور کار خارج کنند (در ماده ۱ تاکید بر ارائه گزارش است آنها گزارش بدهیها و دلایل ایجاد آنها مطالبه نشده است).

- در بند "ب" ماده ۱ همزمان با ارائه بودجه سنواتی کشور، جدول بدهی ها و مطالبات قطعی شده که به تأیید سازمان حسابرسی کشور رسیده است، را مجلس شورای اسلامی خواسته است که این خود سه اشکال دارد اولاً بسیاری از صورت وضعیت ها و صورت حساب ها که در حال بررسی هستند یا به فصل حسابرسی نرسیده اند از قلم خواهند افتاد ثانیاً شرکت های دولتی در فاز حسابرسی بسیار کندتر و دیرتر از شرکت های خصوصی عمل خواهند نمود مضافاً بر اینکه حجم حساب های آنها بسیار بیشتر است فلذا این موارد پرداختها را مشمول زمان می نماید ثالثاً امید به لحاظ در بودجه سال بعد بسیاری از مطالبات هر سال را به سال بعد امیدوار می کند و این به معنی غیر عملیاتی بودن بودجه هر سال خواهد بود.

- در باره تبصره ماده یک باید گفت که نماینده وزارت اقتصادی و امور دارایی در دستگاه های اجرایی یا همان ذیحساب وجود دارد و وظیفه اش دسته بندی گزارشات مالی و کنترل و نظارت بر عملیات مالی می باشد فلذا ایجاد واحدی جداگانه در این وزارتخانه برای احصاء بدهیها که در تبصره ماده یک این قانون درج شده است خود به نوعی بروکراسی را تشدید می نماید و زمان را تمدید می نماید (تطویل زمان در مباحث مالی دشمن بخش خصوصی است).

درباره این تبصره سوالاتی مطرح میشوند که بد نیست قانون گذار به آنها پاسخ دهد: آیا با ایجاد این واحد متمرکز ذیحساب حذف خواهد شد؟ ایجاد این واحد جدید چه تاثیری در پرداخت ها خواهد داشت؟ با ایجاد این واحد آیا دولت بزرگتر نمی شود؟ آیا بروکراسی شدید تر نمی گردد؟ اصولاً ایجاد واحد جدید تاخیر در زمان را باعث می گردد.

- از دیگر ابهامات این بند در بند الف ماده یک مشخص نیست که آیا شرط تأیید سازمان حسابرسی کل کشور و قطعی بودن حسابها وجود دارد یا خیر؟

ماده دو :

حسن:

- ایجاد الزام به تسویه بدهیهای قطعی تا پایان سال ۱۳۹۲

مشکلات :

- تعیین تکلیف فقط برای بدهیهای قطعی
- عدم وجود آئین نامه "اوراق صکوک اجاره"
- الزام به تسویه بدهیهای قطعی در چارچوب مقررات مربوطه
- در ایران سیستم مالی حاکم "بانک محور" است این در حالیست که در ماده ۲ تمرکز بر بازار سرمایه گردیده است (اوراق صکوک اجاره- اوراق تسویه خزانه)
- در بند الف ماده ۲ تمرکز بر اوراق بجای پرداخت نقدی (اسکناس) برگرفته از سیاست ضد تورمی و قابل کنترل و نظارت بودن اوراق نسبت به پول بوده است اما اولاً اوراق برای بدهیهای سنگین شاید کارآیی داشته باشد و برای موارد کم مثلاً تا حدود ۲ میلیارد تومان وجه نقد در این کشور کارآیی دارد تا اوراق.
- بعبارتی این اوراق اگر قابل پذیرش توسط پیمانکاران ذریبط بخش خصوصی باشد بالتبع بدرد می خورد و گرنه حول دادن بخش خصوصی به سمت بورس و وارد معامله شدن در بازار ثانویه آنهاهم برای مطالبات تا ۱۳۹۲ کارآسانی برای بخش خصوصی بویژه شرکتهای SME نخواهد بود.
- شایان ذکر است که در تبصره های متعدد در سالهای بعد از تصویب قانون بودجه سال به دولت اجازه تهاتر داده شده است اما دولت بعلت مشکلات گسترده مالی ، خیلی از این مجوز ها استفاده نکرده است زیرا در تعابیر مصوب مجلس تهاتر عمدتاً در مبحث بدهیهای مالیاتی و سازمان تامین اجتماعی کاربرد دارد که در این راستا هم عمدتاً سازمان تامین اجتماعی زیر بار تهاتر نمی رود. از طرف دیگر هم تهاتر بیشتر به نفع دولت و اصطلاحاً از این جیب به اون جیب است.
- خلاصه اینکه بخش خصوصی برای فعل و انفعالات اقتصادی خود نیازمند پول و گردش آن است و با این روش (اوراق - تهاتر) صرفاً مبحث تسویه حساب صرف می گردد. بهترین راه کار برای آینده درج L/C ریالی/ارزی در قراردادهای می باشد (با امکان خرد نمودن آن و انتقال به غیر)

جمع بندی :

در پایان باید بگویم که روح قانون فوق اشاره بر ایجاد نظم و انضباط مالی استوار است ولی تاکید چندانی بر پرداخت مطالبات آنها در بازار پولی ندارد. این قانون بر چرایی ایجاد بدهی به هیچ وجه تکیه ننموده است و این خود موجبات تداوم و یا حتی ازدیاد بدهیها را در آینده فراهم خواهد آورد.

ضمن آنکه در این قانون به همه چیز پرداخته شده است و در مورد هر ماده هم دولت را موظف به ارائه آیین نامه نموده است فلذا همانگونه که انتظار میرفت این قانون به سرنوشت قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مواجه گردیده و واسفا که هنوز بعد از هفت سال بعضی از مواد آن فاقد آئین نامه بوده و برخی از مواد آن نیز جنبه توصیه ای دارد و در صورت اجرا هم تعهدی را برای دولت در برابر بخش خصوصی ایجاد نمی کند.

